

Wanda RIEDEL

Nowe dla Polski gatunki chruścików (*Trichoptera*)

Новые для Польши виды ручейников (*Trichoptera*)

Caddis Flies new to the fauna of Poland (*Trichoptera*)

Podczas badań terenowych, prowadzonych w latach 1955–1958 w Tatrach Polskich, złowiłam między innymi cztery gatunki chruścików, nie wykazywane dotąd z Polski. Są to: *Aerophylax vernalis* DZIĘDZ., *Drusus monticola* McLACH., *Apatania carpathica* SCHMID i *Sericostoma turbatum* McLACH. Dalsze trzy nowe dla Polski gatunki — *Rhyacophila aquitana* McLACH., *Limnophilus despectus* WALK. i *Micrasema minimum* McLACH. — zostały znalezione przeze mnie bądź przez A. RIEDLA, na Ziemi Kłodzkiej (w Sudetach).

Rhyacophila aquitana McLACHLAN

Znany z nielicznych stanowisk z Francji, Niemiec i z Tyrolu, ostatnio (BOTOȘĂNEANU, 1957) wykazany także z gór Retezat w Rumunii.

W lipcu 1956 A. RIEDEL złowił ten gatunek (8 ♂♂) na górze Śnieżnik (Ziemia Kłodzka) nad potokiem Wilczka, na wysokości 900–1000 m n. p. m.

Limnophilus despectus WALKER

Gatunek ten zamieszkuje Półwysep Skandynawski, Finlandię, wykazany także z okolic Kaliningradu („Dammhof bei Königsberg” — McLACHLAN, 1874–1880) i z Puszczy Rud-

nickiej koło Wilna (RACIĘCKA, 1931). Ponadto znany też ze słowackiej części Tatr (MAYER, 1936).

1 ♂ tego gatunku złowiłam 6 VI 1958 w Karłowie, pow. Kłodzko, u stóp góry Szczeliniec Wielki.

L. despectus WALK. był uważany dawniej za gatunek północny, jednak stanowiska w Tatrach i Sudetach wskazują, iż jest to forma borealno-alpejska.

Acrophylax vernalis DZIĘDZIELEWICZ

Gatunek opisany z Czarnohory, gdzie występuje w pobliżu górnej granicy lasu, na wysokości 1200—1500 m n. p. m. (DZIĘDZIELEWICZ, 1912, 1919, 1920). BOTOȘĂNEANU (1957) łowił *A. vernalis* DZIĘDZ. w górach Rodna na Bukowinie (Rumunia), a MAYER (1936) wykazał go ze słowackich Tatr znad stawów: Dolni Hincovo, Horni Hincovo, Zelené pod Krivánem, Dolni Wahlenbergovo. Dane o występowaniu na Węgrzech są wątpliwe (SCHMID, 1951).

Z polskiej części Tatr nie był dotychczas podawany. Ja spotykałam ten gatunek w Tatrach Polskich zarówno w dolinach reglowych (Dol. Kościeliska między Halą Smytnią a Halą Pisaną, Dol. Strażyska i Dol. Oleczyska — wywierzysko), jak i w dolinach Tatr Wysokich (Dol. Zimnej Wody i Dol. Roztoki). W latach 1957—1958 złowiłam 29 ♂♂ i 1 ♀, wszystkie w maju.

MAYER oprócz typowego *A. vernalis* DZIĘDZ. podaje ze słowackich Tatr odmianę *A. vernalis* var. *lacustris* MAYER. SCHMID przypuszczał początkowo (1951), że odmiana ta jest identyczna z *A. zerberus zerberus* BRAUER, później (1955) wymienia *A. vernalis lacustris* MAYER jako osobny podgatunek. Ponieważ jednak na jedynym stanowisku, skąd znany jest *A. vernalis* var. *lacustris* MAYER, występuje on razem z formą typową, nie ma, moim zdaniem, podstaw do uznania go za odrębny podgatunek. Wszystkie moje okazy odpowiadają formie typowej.

Drusus monticola McLACHLAN

Znany z Alp szwajcarskich, z Tyrolu, Rumunii i Albanii (McLACHLAN, 1874—1880; SCHMID, 1956). Dane o występowaniu *D. monticola* McLACH. w Pirenejach są wątpliwe. MA-

YER (1936, 1939) wykazał go ze słowackich Tatr. Z Polski nie był dotychczas podawany.

Gatunek ten łowiłam w Tatrach Polskich w następujących miejscach: Dol. Małej Łąki (27 V 1955 — 1 ♂), Dol. Strążyska (17 V 1955 — 2 ♂), Dol. Pięciu Stawów Polskich (21 i 22 VII 1955 — 2 ♂♂, 1 ♀), Dol. Olezyska (V 1958 — 13 ♂♂, 10 ♀♀). MAYER łowił tego chrząszcza w lipcu i sierpniu.

Apatania carpathica SCHMID

(Syn. *Apatania meridiana* DZIĘDZIELEWICZ, 1905, p. 115, non McLACHLAN, 1874, p. 44)

A. carpathica została opisana przez SCHMIDA (1954) na podstawie okazów DZIĘDZIELEWICZA (1 ♂, 1 ♀), zebranych w Czarnohorze i oznaczonych przez niego jako *A. meridiana* McLACH. SCHMID włączył ją do grupy *A. meridiana* McLACH., do której zaliczył trzy gatunki: *A. meridiana* McLACH., zamieszkującą Pireneje, *A. eatoniana* McLACH. z Masywu Centralnego we Francji i *A. carpathica* SCHMID. W roku 1957 BOTOȘĂNEANU opisał czwarty gatunek z tej grupy — *A. motasi* BOTS. — występujący w Karpatach Południowych i zbliżony najbardziej do *A. carpathica* SCHMID.

A. carpathica SCHMID znana była dotychczas tylko z jednego stanowiska w Czarnohorze. W lipcu i sierpniu 1957 złowiłam 10 ♂♂ i 3 ♀♀ tego gatunku w Tatrach na Hali Olezyskiej nad potokiem Olezyskim. Oznaczenie moje sprawdził p. dr L. BOTOȘĂNEANU (Bukareszt), za co mu serdecznie dziękuję.

Micrasema minimum McLACHLAN

Gatunek pospolity w całych Niemczech, znany także z Tyrolu i ze Styrii. MAYER (1936) wykazał go ze słowackiej części Tatr (z Tatr Polskich nie znany), a MURGOCI i STOENESCU (1955), i BOTOȘĂNEANU (1957) — z Rumunii.

W Polsce znam dwa stanowiska tego chrząszcza na Ziemi Kłodzkiej w pow. Bystrzyca Kłodzka: Stronie Śląskie (1 ♂, 13 VII 1956, leg. A. RIEDEL) i zbrocze g. Śnieżnik koło Międzygórza, nad potokiem Wilczka (3 ♀♀, 17 VII 1956, leg. A. RIEDEL).

Sericostoma turbatum McLACHLAN

Chruścik ten znany był do niedawna tylko z Europy środkowej (Belgia, Niemcy — Westfalia, Turynia, Hare), w ostatnich czasach wykazany także z Jugosławii (RADOVANOVIĆ, 1943), Rumunii (MURGOCI, 1953) i ze Śląska Czeskiego (SYKORA, 1956). Z Polski dotąd nie notowany.

Jeden okaz (♂) tego gatunku złowiłam w lipcu 1955 w Wysokich Tatrach na górze Mnich w okolicy Morskiego Oka, na wysokości około 2000 m.

PIŚMIENNICTWO

- BOTOȘANEANU I. 1957. Recherches sur les Trichoptères (imagos) de Roumanie. Pol. Pismo Ent., Wrocław, 26.
- BREKKE R. 1946. Norwegian Caddisflies (*Trichoptera*). Norsk. Ent. Tidsskr., Oslo, 7, 5.
- DZIĘDZIELEWICZ J. 1905. Siciarki (*Neuroptera genuina*) i Prasiatnice (*Archiptera*) zebrane w ciągu lat 1902 i 1903. Spraw. Kom. Fizyogr., Kraków, 38.
- DZIĘDZIELEWICZ J. 1912. Nowe gatunki owadów chróscikowatych (*Trichoptera*) zebrane we wschodnich Karpatach w ciągu lata 1911. Spraw. Kom. Fizyogr., Kraków, 46.
- DZIĘDZIELEWICZ J. 1919. Owady siatkoskrzydłowe ziem Polski. Rozpr. Wiad. Muz. Dzieduszyckich, Lwów, 3 (1917).
- DZIĘDZIELEWICZ J. 1920. Owady siatkoskrzydłowe ziem Polski (Dokończenie). Rozpr. Wiad. Muz. Dzieduszyckich, Lwów, 4 (1918).
- FORSLUND K. H., TJEDER B. 1942. Catalogus Insectorum Sueciae. II. *Trichoptera*. Opusc. Ent., Lund, 7.
- MAYER K. 1936. Příspěvek k poznání chrostiků jižního svahu Vysokých Tater. Bratislava, Bratislava, 10, 3.
- McLACHLAN R. 1874—1880. A monographic Revision and Synopsis of the *Trichoptera* of the European Fauna. London—Berlin.
- MURGOCI A. 1953. Cateva genuri și specii de Trichoptere noi pentru fauna R. P. R. Bul. Ști. Acad. Republ. Rom., Secț. Biol., Agronom., Geol., Geogr., București, 5, 1.
- MURGOCI A., STOENESCU S. M. 1955. Contribuție la cunoașterea Trichopterelor din Bazinul Bistriței Moldovenești (Bacău). Rev. Univ. C. I. Parhon, București, 8.
- RACIĘCKA M. 1931. Chruściki (*Trichoptera*) północno-wschodniej Polski ze szczególnym uwzględnieniem obszaru wileńsko-trockiego. Prace Tow. Przyj. Nauk, Wilno, 26, 20.

- RADOVANOVIĆ M. 1943. Trichoptere Ochridskog Jezera i okoline. Posebna Izd., Beograd, 135 (Ochridski Zbor., 1).
- SCHMID F. 1951. Les genres *Acrophylax* BRAU. et *Chionophylax* n. gen. (*Limnoph.*, *Trichopt.*). Eos, Madrid, 27, 1.
- SCHMID F. 1954. Contribution à l'étude de la sous-famille des *Apataniinae* (*Trichoptera*, *Limnophilidae*). II. Tijdschr. Ent., Amsterdam, 97, 1/2.
- SCHMID F. 1955. Contribution à l'étude des *Limnophilidae* (*Trichoptera*). Mitt. Schweiz. Ent. Ges., Bern, 28.
- SCHMID F. 1956. La sous-famille des *Drusinae* (*Trichoptera*, *Limnophilidae*). Mém. Inst. Roy. Sci. Nat. Belg., Bruxelles, Sér. 2, 55.
- SYKORA J. 1956. Přispěvek k faune Trichopter Slezska. Ochr. Přír., Praha, 11, 9.
- ULMER G. 1909. *Trichoptera*. W: A. BRAUER — Die Süßwasserfauna Deutschlands, 5/6. Jena.
- ULMER G. 1936. *Trichoptera*. W: P. BROHMER, P. EHRMANN, G. ULMER — Die Tierwelt Mitteleuropas, VI, 1, Insekten 3. Teil. Leipzig.

 РЕЗЮМЕ

Автор приводит семь видов ручейников новых для фауны Польши. *Acrophylax vernalis* DZIĘDZ., *Drusus monticola* McLACH., *Apatania carpathica* SCHMID и *Sericostoma turbatum* McLACH. найдены в Татрах, *Rhyacophila aquitanica* McLACH., *Limnophilus despectus* WALK. и *Micrasema minimum* McLACH. найдены в Судетах.

 SUMMARY

The author lists 7 species of Caddis Flies new to the fauna of Poland. *Acrophylax vernalis* DZIĘDZ., *Drusus monticola* McLACH., *Apatania carpathica* SCHMID and *Sericostoma turbatum* McLACH. have been found in the Tatra Mts., and *Rhyacophila aquitanica* McLACH., *Limnophilus despectus* WALK. and *Micrasema minimum* McLACH. in the Sudety Mts.

